

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 351/2023-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Adrianou Pukaj Kerestešovou, advokátkou, a JUDr. Mgr. Soňou Švárnou, advokátkou, Kmeťkova 23, Nitra, proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 7 C 281/2010-1509 zo 7. marca 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **p r i j í m a** na ďalšie konanie v celom rozsahu.
2. **O d k l a d á** vykonateľnosť uznesenia Okresného súdu Nitra č. k. 7 C 281/2010-1460 z 19. januára 2023 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Nitra č. k. 7 C 281/2010-1475 z 13. februára 2023 do právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci samej.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. apríla 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) č. k. 7 C 281/2010-1509 zo 7. marca 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Zároveň navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.
2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol žalobcom v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 7 C 281/2010 o určenie, že výpoveď z pracovného pomeru daná mu žalovaným je neplatná, a o náhradu mzdy. Okresný súd medzitýmnym rozsudkom z 26. apríla 2012 určil, že výpoveď z pracovného pomeru daná žalovaným sťažovateľovi 1. júna 2010 je neplatná, a súčasne určil, že nemožno od žalovaného spravodlivo požadovať, aby sťažovateľ

naďalej zamestnával. V dôsledku odvolania oboch strán sporu rozhodoval Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“), ktorý rozsudkom č. k. 9 Co 165/2012-259 zo 6. septembra 2012 potvrdil rozsudok okresného súdu v časti určenia, že výpoveď z pracovného pomeru je neplatná, a v ostatnej napadnutej časti rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Následne okresný súd rozsudkom zo 17. októbra 2018 v spojení s opravným uznesením z 26. októbra 2018 určil, že nemožno spravodlivo požadovať od žalovaného, aby sťažovateľa naďalej zamestnával (I), priznal sťažovateľovi náhradu mzdy vo výške 8 959,62 eur spolu s príslušenstvom (II) a žalobu vo zvyšku náhrady mzdy zamietol (III). Sťažovateľovi zároveň proti žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania o neplatnosť výpovede v rozsahu 100 % (IV), žalovanému proti sťažovateľovi priznal nárok na náhradu trov konania o náhradu mzdy v rozsahu 86,62 % (V) a štátu priznal nárok na náhradu trov znaleckého dokazovania proti sťažovateľovi v rozsahu 93,31 % a proti žalovanému v rozsahu 6,69 % (VI).

3. Sťažovateľ podal proti uvedenému rozsudku odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 9 Co 56/2019-1275 zo 14. novembra 2019 tak, že výrok týkajúci sa určenia, že od žalovaného nemožno spravodlivo požadovať, aby sťažovateľa naďalej zamestnával, zrušil a konanie v tejto časti zastavil. Napadnutý zamietajúci výrok týkajúci sa náhrady mzdy za obdobie od 1. októbra 2011 do 31. októbra 2012 zmenil tak, že žalovaného zaviazal povinnosťou zaplatiť sťažovateľovi náhradu mzdy vo výške 9 709,18 eur s príslušenstvom. Vo zvyšnej časti zamietajúci výrok o náhrade mzdy potvrdil a výroky o trovách konania strán sporu a štátu zmenil tak, že žalovaný má proti sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania o náhradu mzdy v rozsahu 72,12 % a štát má právo na náhradu trov znaleckého dokazovania proti sťažovateľovi v rozsahu 86,06 % a proti žalovanému v rozsahu 13,94 %. Doplniacím rozsudkom č. k. 9 Co 56/2019-1317 z 28. novembra 2019 krajský súd doplnil výrok, ktorým priznal žalovanému proti sťažovateľovi v plnom rozsahu nárok na náhradu trov konania vo vzťahu k výroku o zastavení konania o určenie, že od žalovaného nemožno požadovať, aby sťažovateľa naďalej zamestnával.

4. Okresný súd uznesením z 19. januára 2023 vydaným vyššou súdnou úradníčkou (ďalej aj „uznesenie vyššej súdnej úradníčky“) v spojení s opravným uznesením z 13. februára 2023 (ďalej aj „opravné uznesenie“) okrem iného zaviazal sťažovateľa povinnosťou zaplatiť žalovanému náhradu trov konania a odvolacieho konania vo výške 8 826,55 eur na účet právneho zástupcu žalovaného v lehote troch dní od jeho doručenia. Pri stanovení základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby poukázal na to, že vzhľadom na plynutie času, ako i postupnú zmenu žaloby v rozsahu uplatneného nároku na náhradu mzdy sa zvyšoval uplatnený nárok na náhradu mzdy a z neho vyplývajúce zvýšenie tarifnej odmeny z tarifnej hodnoty, ako i základnej tarifnej sadzby. Proti uzneseniu vydanému vyššou súdnou úradníčkou podal sťažovateľ sťažnosť. Okresný súd napadnutým uznesením zo 7. marca 2023 vydaným sudkyňou sťažnosť zamietol.

5. Doplnením ústavnej sťažnosti doručeným ústavnému súdu 28. apríla 2023 sťažovateľ navrhuje aj odloženie vykonateľnosti uznesenia vydaného vyššou súdnou úradníčkou z 19. januára 2023 v spojení s opravným uznesením okresného súdu z 13. februára 2023, a to až do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej.

II. Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ je presvedčený, že okresný súd sa v napadnutom uznesení výrazným spôsobom odchyľil pri rozhodovaní o náhrade trov konania priznaných žalovanému od prípustného výkladu § 10 ods. 2 Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), čím došlo k porušeniu jeho v petite ústavnej sťažnosti označených práv. Podľa jeho názoru spornou otázkou je *„interpretácia a aplikácia zákonného ustanovenia § 10 odsek 2 Vyhlášky, teda či pri rozhodovaní o náhrade trov konania o zaplatenie peňažnej sumy (konanie o náhradu mzdy z neplatne skončeného pracovného pomeru), v priebehu ktorého dôjde na základe kvantitatívnych zmien žaloby žalobcom k zvýšeniu žalovanej sumy, sa pri správnej aplikácii a interpretácii ustan. § 10 odsek 2 Vyhlášky má vychádzať z pôvodne žalovanej sumy [ako sa má podľa záveru ústavného súdu v označenom náleze (č. k. IV. ÚS 202/2018-53 z 27. septembra 2018, pozn.) postupovať v prípade, ak dôjde k zníženiu žalovanej sumy z dôvodu čiastočného späťvzatia žaloby], alebo sa má vychádzať z hodnoty predmetu poskytnutia právnej služby v čase (dobe) vykonania jednotlivého úkonu právnej služby, ktorý výklad § 10 odsek 2 Vyhlášky aplikoval okresný súd. Z dôvodu, že napriek jednoznačnej právnej úprave uvedenej v ustan. § 10 odsek 2 Vyhlášky všeobecné súdy naďalej rozhodujú rozdielne, a ako aj v napadnutom rozhodnutí okresného súdu v prípade zvýšenia žalovanej sumy aplikujú ustanovenie § 10 odsek 2 Vyhlášky tak, že táto nedopadá na situácie, keď v priebehu konania dôjde k zmene (zvýšeniu) žalovanej sumy oproti pôvodne žalovanej sumy pri určení poskytovania právnej služby, je potrebný v tejto otázke právny záver ústavného súdu, aby následne pri budúcom rozhodovaní všeobecných súdov nedochádzalo k nežiaducemu a extrémnemu vybočovaniu zo štandardov, ktoré sú určené pre postupy zisťovania skutkového základu sporu a pre jeho právne posúdenie (m. m. IV. ÚS 358/08, m. m. IV. ÚS 20/2018).“*

7. V rámci druhej sťažnostnej námietky sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že okresný súd sa v napadnutom uznesení vôbec nevyjadril k jeho námietkam týkajúcim sa zmien petitu, ku ktorým, vychádzajúc z odôvodnenia uznesenia vyššej súdnej úradníčky, malo zo strany sťažovateľa v priebehu konania dôjsť a o ktoré sa vyššia súdna úradníčka opierala pri vyčísl'ovaní tarifnej odmeny.

7.1. Pri určovaní zmien v hodnote sporu vychádzala vyššia súdna úradníčka z toho, že 1. decembra 2011 došlo k zmene žaloby v časti požadovanej náhrady z pôvodne žalovanej sumy 3 360,87 eur na sumu 9 709,18 eur, a to vo vzťahu k priznanej odmene za úkony vykonané 1. decembra 2011 a 19. decembra 2011. Na pojednávaní konanom 1. decembra 2011 sťažovateľ síce navrhol uvedenú zmenu podanej žaloby, avšak o tomto návrhu na pripustenie zmeny žaloby nebolo súdom rozhodnuté ani na tomto pojednávaní, ani po skončení pojednávania samostatným uznesením. Nemožno teda vychádzať z toho, že 1. decembra 2011 došlo k zmene v hodnote sporu, ako si to osvojil okresný súd.

7.2. K ďalšej zmene v hodnote sporu podľa okresného súdu malo dôjsť 4. júla 2017 na sumu 111 364,66 eur a 9. novembra 2017 na sumu 119 038,82 eur. V tejto súvislosti sťažovateľ uvádza, že podaním z 22. júna 2017 ho okresný súd požiadal o zaslanie matematického výpočtu náhrady mzdy. Podaním z 10. júla 2017 sťažovateľ vyčísl'il náhradu mzdy za obdobie od októbra 2010

do júna 2017 vo výške 111 364,66 eur. Podľa obsahu tohto podania možno usudzovať, že z jeho strany šlo o návrh na pripustenie zmeny žaloby, avšak okresný súd o ňom nerozhodol. A napokon 9. novembra 2017 doručil sťažovateľ okresnému súdu návrh na pripustenie zmeny žaloby, ktorým žiadal náhradu mzdy vo výške 119 038,82 eur, a okresný súd uznesením z 11. decembra 2017 tento návrh zamietol s odôvodnením, že výsledky doterajšieho konania nemôžu byť podkladom na konanie o zmenenej žalobe. S ohľadom na tieto skutočnosti nemožno vychádzať z toho, že 4. júla 2017 a 9. novembra 2017 došlo k zmene v hodnote sporu, ako to ustálila vyššia súdna úradníčka pri vyčíslení trov právneho zastúpenia žalovaného, a preto ak by aj výklad okresného súdu týkajúci sa § 10 ods. 2 vyhlášky bol podľa ústavného súdu udržateľný, na túto zmenu hodnoty sporu nemal okresný súd pri vyčíslení trov právneho zastúpenia prihliadať.

8. Okresný súd taktiež neprihliadal na sťažovateľom namietanú neprimeranosť priznanej náhrady trov konania žalovanému. Sťažovateľovi bola priznaná náhrada mzdy z neplatne skončeného pracovného pomeru vo výške 18 668,80 eur, pričom žalovanému by mal zaplatiť na trovách konania sumu 8 826,55 eur, čo predstavuje 47,28 % (takmer polovicu) z vysúdenej náhrady mzdy. Sťažovateľ sa domnieva, že je potrebné v tomto prípade prihliadnúť na osobitný subjekt sporu (zamestnanec vs. zamestnávateľ), ako aj na predmet sporu sledujúci náhradu mzdy z dôvodu neplatne skončeného pracovného pomeru.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

10. Ústavný súd zistil, že sú splnené všetky ústavné a zákonné predpoklady na prijatie ústavnej sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu, pričom otázku opodstatnenosti tvrdení v nej obsiahnutých bude potrebné posúdiť v konaní vo veci samej, a preto ústavnú sťažnosť prijal na ďalšie konanie (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

11. V ďalšom konaní bude ústavný súd predovšetkým hodnotiť možné porušenie označených práv sťažovateľa napadnutým uznesením okresného súdu.

12. V konaní o prijatej ústavnej sťažnosti ústavný súd následne rozhodne aj o ďalších požiadavkách sťažovateľa uplatnených v petite ústavnej sťažnosti.

III.1. Odloženie vykonateľnosti:

13. Podľa § 129 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľa odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ak by právnymi následkami napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu hrozila závažná ujma a odloženie vykonateľnosti nie je v rozpore s verejným záujmom.

14. Sťažovateľ návrh na odloženie vykonateľnosti citovaných uznesení odôvodňuje tým, že „výkonom rozhodnutia hrozí pre sťažovateľa s ohľadom na výšku priznanej sumy náhrady trov konania vo výške 8.826,55 eur závažná ujma, keď výkon uznesenia by pre neho a jeho rodinu znamenal neprimeranú finančnú ujmu so zdôraznením toho, že žalovaný už aj reálne pristúpil k vymáhaniu dotknutej náhrady trov konania prostredníctvom právneho zástupcu splnomocneného žalovaným na vymáhanie tejto náhrady trov konania aj v exekučnom konaní, ako aj s poukazom na súčasnú ťaživú sociálnu situáciu sťažovateľa, ktorý je odo dňa 01.02.2013 doposiaľ evidovaný ako uchádzač o zamestnanie na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v Nitre a navyiac s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom, pre ktorý je odo dňa 08.10.2022 dočasne práceneschopný, ktoré skutočnosti preukazuje sťažovateľ priloženými listinnými dôkazmi. Na druhej strane, teda žalovanému, odkladom vykonateľnosti napadnutého uznesenia nehrozí žiadna ujma a zároveň odklad vykonateľnosti nie je v rozpore s dôležitým verejným záujmom.“.

15. V danom prípade vzhľadom na charakter, závažnosť problematiky a skutočnosť, že na základe označených uznesení už bolo začaté exekučné konanie proti sťažovateľovi, ktoré by mohlo v končnom dôsledku privodiť ujmu sťažovateľovi, ústavný súd vyhovel jeho návrhu a odložil vykonateľnosť tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto uznesenia.

16. Rozhodnutie vo veci odloženia vykonateľnosti označených rozhodnutí okresného súdu neprejudikuje meritórny záver ústavného súdu vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľa.

17. V súlade s § 131 ods. 1 zákona o ústavnom súde odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia zaniká najneskoršie právoplatnosťou rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej, ak ústavný súd nerozhodne o jeho skoršom zrušení.

18. Podľa § 131 ods. 2 zákona o ústavnom súde odklad vykonateľnosti môže ústavný súd zrušiť aj bez návrhu, ak sa v priebehu konania ukáže, že pominuli dôvody, pre ktoré sa nariadil, alebo sa ukáže, že tieto dôvody vôbec neboli dané.

19. Vzhľadom na už uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokových častí tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. júna 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu